NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ 1BU 2094

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE DU TONKIN
DÉPOT LÉGAL

MỖI SỐ: 0$03

NGÀY THỨ SÁU 14 MARS 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hội, tỉ, báo quán, nhà in, hàng bán báo	Người đưa đến nhà	Đặt báo và Trung Bắc Chủ Nhật	Đặt báo và Trung Bắc Chủ Nhật và Phụ nữ Tân Văn	Hanoi-Tỉ, các tỉnh, Lào, Cao-Miên	Hanoi-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$00	12$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 83, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
4e page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Nên lập nhà hộ-sinh ở các chốn thôn-quê

Ở nước ta bây giờ còn có sự cần phải cải-lương, sự ấy tự bề ngoài mà xem, thì cũng cho là việc thường, nhưng xét ra cho kỹ, thì thật có quan-hệ đến nòi giống nước mình, chúng ta tưởng cũng không nên quên lãng, phải tìm phương bổ-cứu dần dần, sự ấy là cách sản-dục ở nước ta từ xưa đến nay.

Ta hãy thử thuật qua cách sinh đẻ ở nước ta xưa nay: Những người thầy thuốc và những người đàu ông có học-thức, điều cho chuyện ấy là nhớp bẩn, mà không thèm nhìn đến, khi trong nhà có người ở cữ, thì giao cho mấy người đàn bà chủ-trương, rồi rước một mụ đỡ là một hạng người vốn không học-thức gì, chỉ theo mấy cái thói trần hủ vô lý mà làm càn, hạng người như thế, mà kinh-trọng như thần minh, đem phú thác cả tính-mệnh người mẹ trẻ và đứa con đỏ vào trong tay. Người trong nhà dã rất là những người không trải việc mà bà đỡ thì chỉ thuốc mấy bài học cũ rồi ấn bàn thì hành. Thấy đứa con chậm ra, thì hoặc là bắt người chồng phải trèo lên nóc nhà, hay là lội xuống dưới ao, cũng có khi trói người chồng lại mà đánh (bảo rằng làm cho đứa con ở trong bụng mẹ thấy đánh bố thì nóng ruột mà ra); đến khi đưa trẻ lọt lòng mà chậm khóc, thì hoặc là khua chuông dập mẹt để làm rung động linh hồn đứa bé con, hoặc là mở toang các cửa để cho hồn vía đứa trẻ biết lối mà vào; còn đến cách dìu-dắt người mẹ, nàng dở đứa con, thì đều theo theo cẩu thả, quen cách đơn sơ, đã làm hao-tổn khí huyết của người mẹ, mà lại gây nhiều mầm mống bệnh hoạn của đứa con. Lại còn một điều hư hại nầy nữa: người đàn bà mới sinh nở lần đầu, việc chưa từng trải, hãy còn bỡ-ngỡ ngẩn ngơ, trong bụng đã sẵn lòng lo sợ, đến khi vào nằm buồng cữ, thì chị em bè bạn kéo đến, tiếng nhỏ tiếng to, kẻ bàn thế nầy, người nói thế nọ; bà đỡ thì bắt cách nầy truyền cách khác, toàn là những cách oái-oăm, gây thêm sự lo sợ cho người mẹ; vì thế mới có câu tục-ngữ: « Đàn ông vượt bể có chúng có bạn; đàn bà vượt cạn một thân một mình »!

Sinh đẻ là sự tự nhiên, thợ giới xếp đặt vẫn là khéo, như hoa đến tuần thì nở, như chim đủ cánh thì bay, đó là cơ tạo-hóa tự nhiên như thế; kia xem như loài vật, nào phải ai dỡ, nào phải ai giúp, mà vẫn chửa vẫn đẻ, vẫn nuôi, vẫn nhởn, vẫn sinh sôi nảy nở càng ngày càng đông, người ta tưởng cũng nên thuận theo nhẽ tự nhiên, cần gì phải lôi thôi sinh sự. Người xưa có câu; « Thiên hạ bần vô sự, dung nhân nhiều chi nhĩ », nghĩa là trong thiên hạ vốn không việc gì, chỉ tại những kẻ dung tục làm rối đó thôi, cách sản-dục ở nước ta từ xưa đến giờ thật cũng bị những phường làm rối ấy mà hại không biết bao nhiêu rồi vậy.

Từ khi y-học Âu-tây thịnh-hành ở nước ta, cách chữa bệnh rất mới rất lạ đã có nhiều hiệu nghiệm hay, mà nhất là về sự hộ-sản lại càng diệu lắm, ở các nơi thành thị đã có nhà thương để chữa người đẻ, lại có đặt riêng khoa dạy đàn bà chuyên học về cách hộ sinh, cách thức càng ngày càng tinh, mà hiệu nghiệm cũng một ngày một rõ. Người mình đã biết bao nhiêu người được nhờ đó mà mẹ tròn con vuông, tưởng người mình ai cũng đều công nhận như thế cả.

Nhưng tiếc thay! chỉ những nơi thành-thị được hưởng cái hạnh phúc ấy, còn những nơi thôn-quê, thì cách thức mới chưa biết, cách thức cũ còn theo, lòng mê tín dị-đoan vẫn còn sâu, mà quyền phép mụ đỡ vẫn còn mạnh, cho nên vẫn những sản dục, vẫn còn nhiều phen hiểm nghèo trắc trở như xưa. Đó cũng là một việc rất quan-thiết ở nước mình bây giờ, ta há chẳng nên lý hội đến mà tìm phương bổ-cứu hay sao?

Mấy năm nay đã nhiều người thức, phú trí nói giống cho lũ con trẻ để gây dựng cái vận-mệnh tốt cho nước nhà về sau, đã thừa ý chánh-phủ mà nhiều làng mở được trường sơ-học, lập được vườn Âu-trí, thế thì còn việc lập nhà hộ-sản, tưởng cũng nên nhân dịp nầy mà lo thứ để khởi hành.

Mỗi làng lập ra một nhà hộ sản, thì chi phí rất to, công quĩ của một làng tưởng không chịu nổi. Nhưng công-quĩ của một làng thì không dủ, mà góp công quĩ của cả mấy làng trong một tổng thì may ra cũng có thừa. Hương-hội các làng tưởng nên hết lòng trù tính, một tổng lập ra một nhà hộ sản. Khi sáng lập thì làm sổ quyên những người có bằng-sản hằng-tâm, còn thiếu bao nhiêu và tiền phí hằng năm về sau, thì trích ở công quĩ các làng chia đều mà chịu. Sáng lập xong rồi, thì xin chánh-phủ lựa bổ những người hộ-sản tốt-nghiệp ở các trường về cho, lương-bổng của những người ấy cũng xin chánh-phủ chiếu ngạch lương cấp. Nếu mình làm có trật-tự mà có cơ giữ được vững bền, thì chánh-phủ chắc cũng vui lòng bảo-hộ tán trợ cho.

Than ôi! nước nhà xưa kia vì dưỡng học-vấn chưa mở-mang, nghề thực-nghiệp chưa chấn khởi, cho nên về đường tiến-hóa mới chậm trễ không bằng người; mà cách hộ-sản, cách dục anh, cũng đều đơn sơ cẩu thả, cho nên nói giống lại ngày thêm yếu hèn. Tiền đồ của một nước, cốt trông cậy vào bọn thiếu-niên sau này, việc lập nhà hộ-sản, với việc mở trường sơ-học, lập vườn Âu-trí, cũng cùng một cái tư-tưởng cao-xa, cái mục-đích chánh-đáng. Những người có lòng nghĩ đến vận-mệnh của nước nhà về sau, tưởng nên nhớ câu trong sách cũ: « Bách niên chi kế, mạc như thụ nhân », nghĩa là tính đến việc một trăm năm, thì không gì bằng gây dựng lấy người; và câu của một bậc thời triết nước Tàu: « Dục cường quốc giả tất tiên cường chủng » nghĩa là muốn làm cho nước mạnh, thì trước phải làm cho nòi giống mạnh đã.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 13 Mars 1924

Việc nước Thổ

Hội-đồng các quan ủy-viên ưng-chuẩn bản giao ước của chánh-phủ với nhà Tuồi-quốc ngân hàng.

Hội-đồng lại cho phép các trường học chữ Pháp và chữ Ý ở Kargatch mở cửa.

Tại nguyên-lão nghị-viện

Hội-đồng tài-chánh của nguyên-lão nghị-viện bàn nên tăng một vài thứ tiền bưu điện, và bắt các giấy chèques thu tiền của các người không phải là nhà băng, và không phải là các nhà làm nghề hối-đoái, thì phải gian tem nhận tiền. Hội-đồng ưng-chuẩn các điều khoản về tiền trợ cấp chiến tranh, song hội-đồng có thay-đổi một đôi điều. Sau hội đồng ưng chuẩn cả các bản dự án tài-chánh, cùng các khoản phụ vào các bản ấy.

Tại hội-đồng tài-chánh của nguyên-lão nghị-viện

Ông chánh hội-đồng tài-chánh của nguyên-lão nghị-viện có hỏi quan Tài-chánh bộ thượng thư rằng trong khi nguyên-lão nghị-viện bàn về các bản dự án tài-chánh, thì tòa nội-các định dùng cái thái-độ thế nào, quan thượng-thư có đáp: Tòa nội-các sẽ dùng cái thái-độ như ở tuần-dân nghị-viện, nghĩa là tòa nội-các sẽ xin nguyên lão nghị-viện nếu có lòng tin cậy tòa nội-các thì dẫu phiếu ưng chuẩn các bản dự án ấy.

Tại thứ-dân nghị-viện

Thứ-dân nghị-viện ưng-chuẩn bản dự-án về việc miễn thuế lợi tức cho các trái-dơn về hạng quốc-phòng trái-khoán.

Quan de Lasteyrie nói rằng số thuế thu nhập trong tháng Janvier và tháng Février thặng hơn số thuế về hai tháng ấy trong năm 1923 là 90 triệu. Ngài nói xem như thế, các tin thiên-hạ đồn đều là sai cả.

Quan de Lasteyrie có nói tại hội-đồng tài-chánh rằng cái nỗi khủng-khoảng ngày nay thực là vô-lý. Cái cán cân thương-mại của nước Pháp cũng không có gì là đáng ngại, và công việc điều tra của các nhà giám-định chắc cũng rất có ích cho việc giải-quyết cái vấn-đề bồi khoản.

Cái nỗi khủng-hoảng ngày nay, là bởi ở ngoại-quốc có kẻ phao đồn nước Pháp có dủ thế-lực mà bỏ cứu được cái tình trạng ấy.

Quan de Lasteyrie nói: Nay mai chánh-phủ sẽ điều-đình với nhà Pháp quốc ngân hàng để rút lấy được rộng tiền, mà không phải tổn thiệt.

Việc ở phần Maroc của Tây-ban-nha

Quân Chánh-phủ đánh quân khởi nghịch ở Iizzi-Azza. Nhiều người bị thương. Quân chánh-phủ chết 11 người, bị thương 10 người, phần nhiều là lính mộ người Maroc.

Việc nước Đức

Chánh-phủ nước Đức sẽ xét bản dự án về việc đặt một nhà ngân-hàng phát hành các ngân phiếu tính giá bằng livres sterlings, do quyền nhà Đức-quốc ngân-hàng chủ-trương.

Cái thế lực của nước Pháp về đường lý-tài

Báo *Echo de Paris* có nói nhiều nhà ngân hàng ngoại-quốc có hứa cho nhà Pháp-quốc ngân-hàng vay tiền, xem thế đủ biết các nhà ngân hàng ở Londres và ở New Yord tin cậy ở cái thế lực của nước Pháp về đường lý-tài vậy.

MỘT CON BÁO VÀ MỘT CON SƯ-TỬ SỔ LỒNG

Đầu tháng février ở Toulon vì một cơn gió mạnh mà xảy ra một việc làm cho nhân dân náo động lắm.

Nguyên bữa hôm ấy, một chuyến xe hỏa chở hàng có chở mấy cái cũi thú dữ của một phường xiếc. Các cũi ấy để trên một cái toa không có nóc, tức là một cái toa chở củi gỗ vậy. Khi xe hỏa tới chỗ vào khoảng [illegible] thì đột nhiên có một cơn gió thổi mạnh quá, đến nỗi hai cái cũi bị ném xuống đường sắt, cửa cũi sắt bung ra, một con báo và một con sư-tử nhảy ra, cắm đầu chạy thẳng ra cánh đồng.

Được tin ấy linh cảnh-sát đem súng ống đi đuổi, nhưng không kiếm nơi chạy vào rừng gần đấy, thì bắt được nó cũng khó lòng.

QUAN ALBERT SARRAUT NHẤT QUYẾT KHÔNG ỨNG CỬ THỨ-DÂN NGHỊ-VIỆN KHOA NÀY

Nhiều nơi thỉnh quan Albert Sarraut ứng cử nghị-viện nay mai, nhưng ngài nhất định từ chối.

Hội-đồng Công-thương Đông-pháp có đến yết ngài. Hội-đồng có trình với ngài rằng hội đồng rất ngại khi về bức thư của ngài viết cho quan Herr ot, song các nhà thuộc-địa rất lo về nỗi cái công cuộc thuộc địa bấy nay đã cày được kết quả tốt tươi, ngài lại bỏ dở để một vị khác chủ-trương chăng.

Quan thượng-thư thấy những nhà thuộc-địa trong 12 năm giới nay đã từng rõ cái công-lao của ngài, mà tỏ ý quý mến ngài như thế, ngài rất lấy làm cảm-động. Bỏ thực là một cái thường rất lớn cho ngài vậy. Ngài nói việc ngài định không ứng cử nghị-viện vụ này là một việc nhất-định không thay đổi nữa. Ngài nói mấy tờ báo ấy phần-đối kia, bịa đặt ra những lời giả dối, ngài thực coi thường coi khinh. Mấy tờ báo ấy bịa ra rằng ngài có ý thế chân quan Merlin ở Đông-pháp. Ngài nói:

« M. Merlin đo tôi bổ ra, lòng tôi rất tin cậy. Tôi đã nói với M. Merlin rằng tôi muốn cho ông làm Toàn quyền lâu năm. Tôi sẽ hết sức phù trì, bênh vực. Song tôi không có bỏ cái công-cuộc thuộc-địa của tôi. Trong hẳy tháng nữa tôi sẽ không bận về việc chánh-trị, tôi sẽ dùng cái thời-giờ tôi về việc ấy. Tôi định cứ ở nước Pháp nầy, mà hết sức cổ vũ về công cuộc thuộc-địa, mà chỉnh đốn, mà mở mang công việc quảng cáo của các cơ-quan thuộc-địa bấy nay, để cổ gây nên một mối dư-luận nhiệt-thành với các thuộc-địa.

Tin Trung-hoa

Ngày 4 Mars 1924

Tin Bắc-kinh

Ngô-bội-Phu đánh giây thép về Bắc-kinh, cử Lưu-tồn-Hậu làm Tứ-xuyên đốc-biện, Đặng-tích-Hầu làm Tứ-xuyên tỉnh-trưởng, Dương-Sâm làm Tứ-xuyên bộ-quân-sứ, Lưu-Tương làm Tứ xuyên Tây-tạng biện-phòng đốc-biện, Viên-tổ-Minh làm Tứ-xuyên Kiểm-châu biên phòng đốc-biện. Nội-các hội-nghị, lấy rằng cuộc chiến-tranh ở Tứ-xuyên chưa rõ hơn thua, hãy tạm hoãn lời bảo-cử của Nội lại chưa thi-hành.

Tào-Côn sai Vương-hoài-Khánh sang Thiên-tân

Vương-thừa-Mân và Bành-thọ Sân phụng mệnh Tào-Côn sang Thiên-tân mừng thọ Đoàn-kế-Thụy. Vương và Bành nhân vì ý-kiến không hợp, phản đối nhau kịch-liệt lắm, Tào được tin lập tức sai Vương-hoài-Khánh sang Thiên-tân để điều-đình.

Đặt cú-sát-viện

Tôn-bảo Kỳ theo ý-kiến Phùng ngọc Tường định đặt cú-sát-viện, để giao cho pháp chế-ty khởi thảo chương-trình và điều lệ.

Việc thu hồi Uy-hải-Vệ

Chu-triệu-Sân (Công-sứ Trung-hoa ở nước Anh) đánh giây thép về ngoại-giao-bộ, nói rằng mình đã phụng-mệnh chánh-phủ Trung-hoa sang [illegible] kiến nhân dân Trung-hoa không bằng lòng lắm về việc thu hồi Uy-hải-Vệ. Xin chánh-phủ Anh tôn trọng chủ quyền Trung-hoa mà sửa đổi việc ấy lại một lần nữa; quan thủ-tướng Anh đã nhận lời và tỏ ý trông mong rằng việc ấy giải-quyết cho mau.

Việc Trung Nga giao-thiệp

Ngày 26 février, Vương-chánh-Đình sang thăm ủy-viên nước Nga, nói chuyện lâu đến hai giờ đồng hồ; Vương xin đem đại cương các điều khoản thỏa nghị trước, rồi hãy định ngày khai chánh-thức hội-nghị.

Vương-chánh-Đình đặt yến mời ủy-viên Nga

Vương-chánh-Đình phụng-mệnh Tào-Côn, định ngày 29 février đặt yến ở Trung-ngoại-liên-hoan-xã mời ủy-viên Nga.

Chiến cục ở Giao-châu (Quảng-đông)

Trương-quốc-Trinh đem quân sang hiệp sức với Lý-tế-Thâm đánh Giao-châu.

Việc vận-tải hàng-hóa ở Đông-giang

Dương-hy-Mẫn (liên quân tổng chỉ huy) lấy việc vận tải hàng hóa rất là quan thiết, lập Đông-giang hộ-thương đội, cử Triệu-phùng-Nguyên làm hộ-thương đội-trưởng, Diệp-thiết-Hồn và Chung-tịnh-Vỹ làm phó đội-trưởng, để bảo-hộ thương dân về việc vận tải hàng hóa ở đường xe lửa Quảng Cửu.

Dương-thứ-Kham sắp sửa nhận chức Quảng-đông tỉnh trưởng

Từ ngày Liêu-trọng-Khải từ chức Quảng-đông tỉnh-trưởng, Tôn-Văn đã quyết ý cử Dương-thứ-Kham thay chức ấy, vì Dương thấy có nhiều việc gấng trở, chưa chịu nhận chức, Tôn phải đánh giây thép ra Thượng-hải triện Hồ-hán-Dân, nhưng Hồ thấy công việc phiền kịch và sức mình yếu, sợ không đương nổi, còn ở Thượng-hải chưa về. Tôn nghĩ rằng chức ấy quan yếu lắm, không thể để khoảng-khiếm được lâu, phải khuyên dụ Dương nhận chức, Dương cũng thấy công việc xếp đặt đã có mành mối và nhân dân cũng tỏ tình kính phục mình, mới định ngày 27 février nhận chức Quảng-đông tỉnh trưởng.

NGƯỜI NHẬT Ở CÁC ĐẢO NOUVELLES HÉBRIDES

Người Anh rất là có nghị-lực, về nhân tiền tệ nước Anh đương lúc giá cao, nên công việc người Anh ở Nouvelles Hébrides cũng khá phát đạt, tuy vậy người Pháp cũng đã gây được nhiều công việc lắm. Người Anh tốn kém ở các đảo ấy đã lắm, song người Pháp cũng có công gắng sức và tại có nhân công Đông-pháp đem đến, nên công việc của người Pháp vẫn là phần hơn.

Một người Anh thấy người Pháp đặt cái đường tàu thủy mới ở các đảo phía nam, các tàu của công-ty Hàng-hải đi lại các đảo ấy, nhân công Đông-pháp đem sang dùng được việc, các cửa hàng Pháp một ngày một tăng số, các đồn-điền Pháp một ngày một mở mang, đã phải kêu lên rằng: « Thôi, về các đảo Nouvel es Hébrides ta thực hỏng rồi ».

Nhưng ngoài các điều đáng mừng ấy, lại có một điều nầy đáng ngại, là người Nhật-bản cứ từ từ đến đi cư ở đấy một ngày đông thêm mãi lên. Người Nhật đến đấy làm đủ mọi nghề, mà nghề gì làm cũng được. Họ lại được đãi như người Pháp người Anh.

Cứ như hiện tình ngày nay, mấy năm nữa cái số người Nhật có lẽ đông gấp mấy người Pháp người Anh vậy.

NGHỀ GIẢI-PHẪU SẮP ĐẾN NGÀY THAY ĐỔI ĐƯỢC NÉT MẶT NGƯỜI

Mới đây bác-sĩ J. Bourget có đem trình hội Y-học ở Paris một người đàn bà trẻ tuổi trước dây vì ngã ô-tô mà bị thương ở mũi nét mặt xấu hẳn đi, sau bác-sĩ chữa lại được xinh đẹp như thường.

Xem như vậy thì nghề giải phẫu sắp đến ngày thay đổi được nét mặt người ta vậy. Việc chữa nét mặt nầy cứ kể ra là đã mới lắm vậy thuốc Hoa-kỳ tên là Jolm Rue khởi xướng lên đã hai mươi năm nay. Nhưng bác-sĩ Bourget nước Pháp là người trước nhất đã thay đổi được hình mũi, mũi dài, mũi lệch, mũi xấu thế nào cũng chữa được như mũi thường mà lại không có tì sẹo nào. Bác-sĩ lại chính đốn lại được cả phép làm cho mặt mất các chỗ da rẫn lại, hoặc phồng lên nữa.

Tự do diễn đàn

Cái nạn cờ-bạc

(Tiếp theo)

Con mà cờ-bạc ơi! mày ác-nghiệp quá, mày tàn-nhẫn quá! cũng vì mày mà một cô Thông kia đang độ đầu xanh tuổi trẻ, vợ chồng mẹ con (rộ ấy mới có một đứa bé hơn vài tháng) sum vầy vui-vẻ, bỗng hóa ra liều vải hoa dập, con thơ không mẹ; vợ chồng đang chừng niên thiếu, vì mày hoa dương vĩnh quyết; cũng vì mày mà ba tên bợm kia, dẫu tội chúng nó đã vạn can, nhưng tình cảnh thì nhi chúng nó sao cho khỏi đi lụy đến tôn-tộc chúng nó... Bỉ nhân than điều ấy tuy có lạc đề nhưng cũng để cho rõ cái hại cờ-bạc vậy, xin độc-giả xét cho.

Ấy đan cử cái hang phụ xe tay, thì trong người lao-động khác cũng tự khắc suy ra mà biết được.

Thôi, bọn lao động là bọn hạ lưu, vô tri-thức, vô giáo-dục, cho là bất học vô thuật thì còn khả thứ, chứ đến cái bậc người quyền-quí nho nhã, là những kẻ quốc-dân ngưỡng vọng, đáng làm thằng-mặc cho bọn hạ-lưu, có như là làm cha mẹ dân nữa kia, mà ...ũng có kẻ bất tri vinh-nhục, bất

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

cố liêm-sỉ, cũng đem cái thân-danh của mình, là cái thân-danh «trên vì nước, dưới vì nhà», là cái thân-danh «phụ quí phụ vinh», là cái thân-danh làm cho tổ-tôn phụ-mẫu vinh-hiển, mà gửi vào cái chiếu ổ-uế kia là cái chiếu đen-đỏ, rồi bị nó làm cho tán-bại gia-sản, khuynh-phúc cơ-nghiệp, gia đình hạnh phúc thành khói bay, nhân-thân danh dự hóa tro tàn!

Xem như bi-nhân có được biết một người, (bi nhân đã có tuyên-cáo trước là bi nhân nói sự-thực). Lúc còn hàn-nho, tính hạnh cực kỳ thuần-hậu, phẩm-cách cực kỳ phong-nhã, học-hành rất mực thông-minh; Tây-học Hán-học cũng vào hạng nhất nhì trong thời bấy giờ, ai cũng chắc sau này mà thành đạt ra được, dâu tỉ một cái gương trong cho đàn hậu-tiến soi chung. Thật thế: đỗ tốt nghiệp ra, mấy năm gánh vác cái trách nhiệm «gõ đầu trẻ», tài từ chỉ rất là đoan trang, ngôn hành cực kỳ thuần túy, ai cũng cho là «mười phần vẹn mười», coi như lương-ngọc tinh kim, ấy thế mà lúc bằng-bo đề danh, thanh vân đắc lộ rồi, cũng kim mã, cũng ngọc đường như ai, lúc đường hoạn lộ bước đã được khá dài, cái thang quan-liêu lên đã khá cao, người người ai cũng mừng thầm cho một kẻ hàn-sĩ xuất thân, chắc thế nào cũng tử tấn thì phong, lại «một mà phúc lộc gồm hai» chắc là «quan giai lần lần». Ai ngờ đâu khi vừa nới bén mùi phù quí, vừa hưởng cái thú vinh hoa, lại bị con ma cờ bạc nó dắt lối, con quỉ đỏ đen nó dụ dường, lại tìm những chốn đoạn trường mà đi; thôi thì hết nợ nọ, đến nợ kia, trước còn nợ chực, nợ trâm, sau nợ ngân, nợ vạn, lúc bấy giờ thủng không úp được voi, tiếng-tăm võ-lở xa gần, nợ dâu bu lại lìm lăm tứ vi, thế một gáo nước không cứu được một xe lửa, lương tiền dẫu nhiều cũng một trăm là cùng làm thế nào mà gỡ cho ra một trăm nghìn mối nợ? Cùng đường phải «treo ấn từ quan, mấy sông cũng lội mấy ngàn cũng qua», ba mươi sáu chước, chước nào là hơn», làm như thế là để khỏi cái nợ nần. Ấy là cửa nhà tan nát, vợ con ly tán, đang vinh hóa nhục, đang hợp hóa tan; chẳng qua là vì không biết thủ thân vi đại; trước tưởng là mượn cách tiêu khiển mà thôi, không ngờ lại hóa ra cuộc tang thương như thế. Thế mới biết là [illegible] chung» vậy. Ấy cái hại cờ bạc trong đám quyền quí là thế, mà cái hại ấy ở xã-hội ta thấy xuất hiện luôn và vẫn thường có luôn. Khốn thay!

(*Còn nữa*) Bùi-văn-Tròn

Tin sau cùng

Đảng Cộng-sản ở Pháp

Sáu người về đảng Cộng-sản, can về việc xui giục binh sĩ bất tuân thượng-lệnh, phải phạt tiền. Trong số ấy có M. Cachin.

Người Hy-lạp với nước Anh và nước Lỗ

Một quả bôm nổ ở cửa bộ đại-sứ nước Anh ở Athènes. Tòn hại không mấy.

M. Papanastas'ou thay lời chánh-phủ Hy-lạp xin lỗi với nước Anh.

Một người vệ-binh lại thấy mấy quả cốt-min chưa nổ ở trước cửa bộ đại sứ nước Lỗ. Nhiều người phải bắt về việc ấy.

Việc cách-mệnh ở Mexique

Tin Fronterad. — Có tin rằng năm vạn lính cách-mệnh do tướng Manuel Cavasos quản-đốc, đã chiếm mất Jalara. Quan Toàn-quyền Queretery chạy trốn. Quân cách-mệnh do tướng Sanchez quản-đốc, lại chiếm mất Plaza Médillin cách Vera Cruz 12 dặm.

Xe điện cháy ở Hoa-kỳ

Tin Syracuse. Một cái xe điện đương chạy 35 dặm một giờ bị cháy. Viên chưởng toán lính cứu hỏa và 27 người nữa bị thương. Hành-khách sợ hãi nhảy cả xuống.

Âm tín người đi

Mới đây hội «Hợp-hữu» của các người đồng-bang ta làm ăn tại Paris có gửi cho ông Phạm-Quỳnh bức thư sau này:

Paris, 25 Janvier 1924

Monsieur Phạm-Quỳnh, chủ-bút kiêm quản-lý báo Nam-phong

Hanoi

Nhân anh em chúng tôi sang làm ăn bên Pháp, người làm bếp, kẻ làm bàn, đã ba bốn năm nay, nơi quê người đất khách, phương-ngôn có câu nói rằng: «Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng», anh em chúng tôi cũng học đòi một chút văn-minh, rủ nhau lại, lập nên hội Hợp-hữu để bảo học lẫn nhau trong khi cơ-nhỡ.

Một là anh em bảo nhau xẻn nhịn để dành đồng tiền để gửi vào nhà Giây-thép để lấy đồng tới mà thuê nhà để phòng khi si cơ-nhỡ thì về trú-ngụ; hai là hoặc ai đau yếu thì các anh em phải đi lại thăm viếng nhau, phải giúp đỡ cho nhau; ba là hoặc khi lễ lết thì tất cả anh em họp mặt làm vui nói chuyện đường hơn lễ thiết cho đỡ khi nhớ cửa, nhớ nhà, nhớ làng, nhớ nước.

Thì từ năm 1922 tới nay, anh em làm ăn coi ai cũng có điều tằn-tiện, nhân anh em sang đã lâu năm quên cả ngày tháng tết nước nhà, nhưng mà phương-ngôn nói rằng: «Đào giang tùy khúc, nhập gia tùy tục, đào xử tùy dâu», cho nên tới hôm 31, năm 1923 rang ngày lên năm 1924 là ngày nguyên-đán của Đại-pháp thì chúng tôi lấy là tết nước nhà bản [illegible] chúc mừng về tổ-quốc năm mới được phong-đăng hòa cốc và quốc-thái dân an, anh em lại chúc mừng cho nhau làm ăn được vui vẻ lại có điển-thuyết mấy lời về sự tổ quốc năm 1923, nơi hóa-tai, chốn thủy-nạn, dân tình cơ-khổ xiết bao, thì ai ai cũng chau mày rơi lệ. Lại nói về phần công-đức của các qui ông lập nên hội Khai-trí tiến-đức để cho con trẻ được nhờ thì ai ai cũng có lòng ca-tụng và có lòng giúm giúp một đôi chút, có quyên kẻ ít người nhiều được sáu trăm hai mươi quan (620 francs) gửi về giúp hội Khai-trí tiến-đức, gọi là của ít lòng nhiều, để cho con trẻ vui lòng tiến-bộ. Anh em chúng tôi nhờ qui ông sẵn lòng giúm hộ đăng vào nhật-báo để tất cả anh em thỏa lòng viễn-vọng, và anh em chúng tôi lại chúc mừng các qui ông mở hội Khai-trí tiến-đức một ngày là một mở-mang hơn nữa. Xong tiệc rồi, nhảy đầm cho tới sáng. Còn quỹ-hiệu các ông cúng tiền như sau này.

Nhân tôi không học chữ quốc-ngữ, hoặc có lời nào hay là chữ nào không phải, xin qui ông chữa lại cho, còn bản-hội gửi về thêm bai mươi quan (20 francs), thì ngày nào đăng báo, xin qui ông làm ơn nói với các nhà báo gửi sang cho bản-hội độ năm sáu chục tờ báo, còn như qui ông cần giả lời thì gửi như sau này:

Monsieur Hoàng-ngọc-Hải
8 bis, Rue Jadin, 8 bis,
Paris XVII
Kính thư.

MM. Hoàng-ngọc-Hải, chánh-hội 100 fr; Ng-văn-Khả 100 fr; Bùi-đức-Thanh, Sai-văn-Hòa, Đỗ đình-Nghĩa, Triệu trọng-Toán, Ngô-v-Minh, phó hội 100 fr; Vũ-v-Lợ, văn-thư, Hà văn-Lợi thư ký 50 fr; Lý-văn-Thi 50 fr; Ng-v-Vị, có Ng-thị-Hai 50 fr; Lê-v-Tiếp, Ng-đức-Quý, Trần-v-Sinh, Ng-văn-Phúc, Bùi-v-Đương, N-hữu-Tu, Đào-chí-Chí, Ng-văn-Pháp, Trần-đình-Hợp, Jean Jacquet (Tây la), Ngô-v-Tức, Ng-văn-U, Lê-v-Thuyết, Ng-v-Chế, Phạm-v-Đăng, Trần-đình-Minh, Ng-hữu-Mỗn, Triệu-cát-Tường, Phan-ngọc-Quý, Lê-văn-Lương, Ng-đình-Duyệt, Anh Vượng.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 16 độ
15 giờ 16 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ bảy, 15 Mars 1924
S. Zacharie

Âm-lịch

11 tháng hai năm Giáp-tí
Ngày Qui tị
Hành Thủy, Sao Liễu, Trực Mãn
Kỵ Tế tướng, Xuất-hành.
Nên: Tế-tự, Kỳ phúc, Hôn-thú, Tài-vụ, Khai-thị, An-sàng, Tạc tạo, An-môn

Giá bạc. — Kể từ ngày 14 Mars 1924, **giá bạc ở kho Nhà-nước định là 11 : 80.**

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 14 mars 1924* : 3% 57.85. — 4% 1917 không thay đổi... 4% 1918 59.50. — 5% 1915 1916 69 82. — 5% 1920 85 25. — 6% 1920 81 75.

Tin tàu. Tàu *Angkor* mang thư ở Phap sang tới Saigon ngày 18 mars 1924.

— Quan Toàn-quyền đã tới Saigon sáng 12 mars lúc 8 giờ 17. Xe-lửa riêng của ngài đi chậm mất 17 phút, đáng lẽ tới nơi giữa lúc 7 giờ. Ngài ở Nha-trang đi chiều thứ ba hồi 7 giờ.

Khi xe-lửa ngài tới ga Saigon thì có phường-nhạc của đạo binh thứ 11 thổi kèn chào. Ra ga đón ngài có quan Thống-đốc Nam-kỳ, quan Nguyên-soái Jannot, quan thủy-quân Đô-đốc, các quan thủ-hiến các sở, Ông nghị-viên Outrey, Foys, hội-viên Hội-đồng quản-hạt Nam-kỳ, quan Chánh-án Dain, quan Chưởng-lý Porier, quan cai-trị Tholance, chánh Hội-đồng ủy-viên thành-phố, vân vân, cùng nhân-dân đông lắm.

Quan Thống-sứ đi kinh lược. — Có tin rằng vì mấy hôm nay trời mưa, đường đi không được khó ráo mà quan Thống-sứ phải hoãn việc đi thăm hai tỉnh Lạng-sơn và Moncay đến bữa khác.

Trong ngạch cai-trị. Quan cai-trị Fournier ở Pháp vừa sang sẽ bổ làm công-sứ Bắc-giang thay quan cai-trị Le Guénédal đổi về Tòa-án cai-trị Hanoi chứ không phải bổ đi công-sứ Bắc-kạn như tin đồn trước.

Hội chợ năm nay. — Hội-đồng Hội chợ họp kỳ vừa rồi thì hội-viên phần nhiều bàn rằng nên mời các nước lân bang cũng dự như là Straits Settlements, Indes Néerlandaises, Philippines, Xiêm-la, Hongkong, Trung-hoa, Cao-li và Nhật-bản.

Như vậy thì hội-chợ này sẽ gọi là Hội-chợ của Pháp cùng các thuộc-địa và Cực-đông. Nay mai Hội-đồng sẽ in các giấy cáo-bạch, chư tri bằng chữ Pháp chữ Anh, chữ Việt, chữ Hán gửi đi các nơi.

Hội-đồng thành-phố. Tối hôm nay, Hội-đồng thành-phố sẽ họp tại tòa Đốc-lý để xét lại các việc đã giao cho các ban tiểu-hội-đồng kỳ trước.

Ngạch Tư-pháp M. Gocobbi, chánh lòa-án dự khuyết tại Hải-dương vừa có giấy thuyên về tòng sự tại Tư-pháp-viện Hanoi.

Bắc dẫu bội tinh. — Vừa có điện tín Havas báo rằng những viên-chức có tên sau này được thưởng thụ đệ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội tinh (Chevalier de la Légion d'Honneur).

MM. Charmay, Fournier, quan nguyên công sứ Thái-nguyên, Boyaval, quản lý nhà máy rượu, Hồ-phú-Viên, tuần vũ Trung-kỳ, Võ-văn-Thơm, nguyên chủ nhận *An-nhà-Nhật báo* ở Lục-tỉnh, Nguyễn-năng-Quốc, tuần-phủ Hưng-yên, Nguyễn-đình-Hương, Nguyễn-đăng-Tang, Phạm-v-Khoan, chủ nhiệm làm đồ thêu ở Hanoi, Bùi-văn-Thạch.

Bản quán có lời mừng các ngài đã được vào hàng Bắc-đẩu bội-tinh.

Các máy bay sang Lào — Ba chiếc máy bay ở Bạch-mai đi bữa nọ [illegible] hôm nay thì ngày hôm kia đã bay vào Quảng-ngãi, ngày hôm qua đã tới Qui-nhơn.

Phòng Thương-mại Hanoi. — Vì M. Branchu, nghị-viên thương-mại có giấy từ chức ngày 10 mới đây, thì ngày 18 mars sẽ bầu 12 vị, chứ không phải là 11 vị như trong nghị-định ngày 27 février đã đình trước đây.

Đồng hào năm xu. — Đồng hào năm xu, theo như chỉ-dụ ngày 26 avril 1923 đã cho phép chế ra mà nghị-định 30 janvier 1924 đã tuyên-bố ở thuộc-địa thì nay đã đem ra lưu hành.

Đồng hào ấy làm bằng đồng pha kẽm với kền, ở giữa có một cái lỗ, cân nặng 5 grammes, đường trung tâm được 24 millimètres. Hào ấy mỗi bận tiêu dùng có thể giả người ta được tới hạn hai đồng bạc.

Phải nên phòng giữ chó cho cẩn-thận. Vì chưng số người bị chó cắn đem đến chữa tại nhà thương thấy mỗi ngày mỗi nhiều, mà bệnh-tình phần nhiều coi có bề nặng lắm. Vậy tưởng nên nhắc lại cho ai nấy biết rằng phàm các thể-lệ về việc thả chó ra ngoài phố từ trày ai nấy cần phải tuân theo cho nghiêm-ngặt, chỉ khi nào chó có xích hay có khóa mõm thì mới được cho thả ngoài đường. Vì việc ích chung cho công chúng, nên hiện nay việc bắt chó phải thi hành một cách rất nghiêm dùng như các thể lệ đã định.

VÌ ĐI XA MÀ BÁN, GIÁ KHÔNG BẮT

Một cái xe *MOTO SIDECAR* hiệu D. F. R. rất lịch sự, dùng mới có 8 tháng, xe còn tốt lắm.
Hỏi tại: M. Soubrier P. T. T. Hanoi
3807

Rạp chớp bóng
CINÉMA PATHÉ
ở ngang chùa Ngọc-sơn trông sang

Chương-trình từ thứ sáu 14 đến thứ năm 20 Mars 1924 :
Chiếu phim ảnh
HỘT KIM - CƯƠNG ĐEN
Là pho tiểu-thuyết rất hay của Jean Aicard liên-sinh, có chân Hán-lâm nước Pháp soạn ra.
Phim ảnh đã chia làm hai thời-kỳ.

THỜI-KỲ THỨ I
Sự-kiện thống một người vô tội 5 đoạn

Ai có chó mang đi xe-hỏa. — Ở Vân-nam và Bắc-kỳ nhiều nơi có xảy ra cái nạn chó dại, nên công-ty hỏa-xa Vân nam, có thông cáo cho các nhà ga rằng ai mang chó đi theo mà không có xích buộc và không có khóa mõm, thì không cho vào trong ga và lên xe-hỏa.

Tòa Thượng-thẩm. — *Di ghẻ con chồng.* — Bố đẻ tên Nguyễn-viết-Giao và Nguyễn-viết-Quỳnh, góa vợ, có lấy một người làm kế thất. Sau người vợ ấy lấn quyền chồng và hành hạ con chồng một cách rất ác-nghiệt. Lũ con chồng phải bỏ nhà bỏ, đất nhau đến ở nhờ nhà người họ; một đêm bắt tin bỏ đi vắng, bàn nhau đến ở trả thù. Tên Quỳnh đến trước, vì có tiếng chó cắn nên không dám vào, cứ đứng ngoài cửa, còn tên Giao đến sau cứ sông sộc chạy vào trong chỗ đi ghẻ nằm ngủ, lấy cái chổi đi quét rồi, rồi để lên trên người và lấy tay bóp cổ cho đến khi ngạt hơi chết mới thôi. Người đi ghẻ lúc bấy giờ đương có thai. Tòa Nam-án tỉnh Phúc-yên phạt tên Ng-viết-Giao và tên Ng-viết-Quỳnh 5 năm khổ-sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Giao xuống 2 năm khổ sai và tha cho tên em.

Chực cướng gian. — Ở làng tên Đào-văn-Tỷ có một người đàn-bà góa, tên là Vũ-thị-Hiền. Một đêm người đàn bà ấy đương ngủ với đứa con đã lớn, tên ấy mở cửa vào nhà, lần lại chỗ người đàn bà ấy trèo ghẹo rồi chực hiếp dâm. Người đàn bà ấy kêu rầm lên, hàng xóm đổ đến thì tên ấy hãy còn đứng ở sân. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Đào-văn-Tỷ 6 tháng tù và bắt phải bồi 30 đồng cho người đàn bà. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 1 tháng tù án treo và tiền bồi thường xuống 5 đồng.

Lính đánh tù. Tên Bùi-văn-Thảo là lính coi nhà pha, một hôm vì tên tù làm không theo như ý mình bảo, lấy đòn gánh đánh gẫy tay. Tòa Nam-án tỉnh Vĩnh-yên phạt tên ấy 2 tháng tù và bắt phải bồi 10 đồng cho tên tù bị đánh. Tòa Thượng-thẩm xét tên ấy trước có tòng chinh bên Pháp được nhiều công trạng, nên cho tên ấy được hưởng 2 tháng tù án treo và tăng tiền bồi thường lên 15 đồng.

Hành hung. — Một người tên là Đinh-Khanh kiện Đinh-văn-Thảo là thư-ký trong làng vì chuyện đổi tiền lúa sưởng đánh bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình thạ cho Đinh-văn-Thảo, vì xét không đủ chứng cớ. Tòa Thượng-thẩm y án tha.

Án cướp thuyền. — Một bọn côn đồ cả thảy 15 đứa bơi đến một cái thuyền buôn ăn cướp, sau truy tìm xét bắt được 11 tên Mai-văn-Tru 7 tên mà thôi. Còn những tên khác hiện còn trốn chưa bắt được. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Mai-văn-Tru, 21 năm khổ-sai tên Ng-văn-Chung tức Hai Khoa, Ng-v-Nhượng, Vũ-viết-Ry tức Rung, Mai-văn-Hiên, Ng-v-Thêm và Bùi-Nhung tức Nam Nhung mỗi tên 10 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Tru xuống 10 năm khổ sai và y án phạt những tên khác. Còn những tên trốn khi nào bắt được sẽ kết nghị.

Dùng thế của người khác. Tên Ng-v-Tin, trốn sưu không chịu đóng, bắt được một cái thẻ của người khác đem dùng, phải tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt 6 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Kiện vu. — Đặng-v-Khang và Trần-v-Tập kiện vu lý-trưởng làng về việc tiêu thuế, phải tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ phạt mỗi tên 10 đồng. Tòa Thượng thẩm tha cho cả, vì xét không đủ chứng cớ.

Tiêu liên công. Tên Lê đình-Tấn là ký-mục làng Phượng-vĩ tự tiện bán phiếu quốc-trái của dân tự tiêu. Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên ấy 1 tháng tù và bắt phải bồi 77 $ 08 cho làng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Án cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Phạm-v-Khoan, Ng-v-Cúc, Ng-v-Đệ, Lê-v-Cửu mỗi tên 5 năm khổ sai về tội ăn cướp và tha cho lũ tên Ng-văn-Thịnh tức Sinh, 5 tên cũng can về việc cướp ấy thì được tha, vì xét không đủ chứng cớ. Tòa Thượng-thẩm y án.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. 0p.03
Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) bọc vào hộp **hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu.** . . . . . **0 . 20**
3007

ĐÁ-BIỆT-TUỔI-VÀNG

(*Trinh-thám tiểu-thuyết*)

PHẠM-BÌ-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tiêu-hậu trà-dư!

Ước-hàn nói:

— Dám đâu mong được như lời ngài nói, quan tể-tướng vẫn người ngoan cố, mà toàn số các quan đại-thần, đều chủ liên minh Đức-quốc. Nay các ngài đã đem cái gánh nặng giang sơn, ấy thác cho chúng tôi, chúng tôi cũng xin vui lòng kẻ vai gánh vác, nhưng việc thành bại còn ở lòng trời, sức này hỗ dễ đã làm gì nổi.

Ba-nhĩ-đô nói:

— Cảm tạ Thượng-đế!

Nói đoạn, giơ tay ra bắt tay Ước-hàn mà rằng:

— Tiên-sinh đừng ngại rằng tin tức không thực, chúng tôi quyết không để lụy đến tiên-sinh.

Ước-hàn nói:

— Tôi cũng chắc chuyện ấy là thực. Mấy hôm gần đây, nghe thấy tin nọ đến tin kia, tôi cũng đã ấy làm ngờ lắm; tức như cái việc buổi chầu hôm nay, ai nghe thấy mà chẳng phải rùng mình sởn gáy. Thời giá quốc-trái, thốt nhiên mà hạ sút ngay xuống, không biết làm sao thế? Khi các ngài chưa đến đây, đã có mấy người đem tin đến cho tôi, nhưng đều rằng chưa biết được hết toàn cục mà thôi vậy. Số báo hôm nay biện đã lên khuôn đang in rồi, vậy thì bây giờ phải rút bớt bài ra, dồn lấy vài cột báo để đăng cái tin này, mà tôi cũng phải ở đây đến sáng mai mới được. Song lại đây đến sáng mai mới được. Song còn một việc này nữa, cần phải hẹn trước với các ngài!

Ba-nhĩ-đô nói:

— Việc gì?

Ước-hàn nói:

— Các ngài cũng nên ở lại đây, phòng khi chúng tôi có muốn hỏi han điều chi cho tiện, đợi khi nào báo ra đã, bấy giờ các ngài có đi đâu sẽ đi. Nay tôi đã bảo người nhà nó sửa một bữa cơm thường để các ngài xơi tạm, và xin gọn riêng một cái phòng để các ngài nghỉ chơi!

Cách-tư-thắc nói:

— Thế thì càng hay. Chúng tôi ra bây giờ, lại càng nguy lắm, chi bằng ở lại đây, càng được yên thân.

Ước-hàn mỉm cười mà rằng:

— Các ngài cũng sáng ý lắm!

Tôi nói:

— Vừa mới chết hụt xong, lẽ nào còn không sáng ý.

Bấy giờ có tên thị-giả ở ngoài đi vào, chủ-bút liền nói:

— Mấy đứa nữ-sĩ và ba qui-khách đây ra nhà khách, và bảo nhà bếp làm cơm. Các ngài có cần dùng cái chi my phải chẹy lấy!

Nói đoạn, gài đầu thì lễ với chúng tôi, rồi về chỗ ngồi làm việc. Chúng tôi đi qua phòng trị sự, thấy các viên phóng-sự đứng đặc cả ngoài biên, đợi chúng tôi đi khỏi rồi, liền vào trình bày công việc với ông chủ-bút. Đến khi chúng tôi đi qua phòng ấn loát, thì nghe trên lầu có đánh gong, dường như là chuông gọi báo đình việc ấn-loát lại.

CHƯƠNG THỨ XXXIX

Tên thị-giả hầu hạ rất là lễ phép, cung ứng rất là phong hậu. Cái phòng chỗ chúng tôi ở, trần thiết rất là hoa mỹ, bàn ghế đều là những kiểu tối tân, có cái khí vị phong nhã, trên bàn để các thứ báo, các thứ tạp-chí, không thiếu thứ gì. Đèn điện cái nào cũng che một cái a-ba-dua mùi lam, cho nên sáng tỏ mà không đến nỗi chói mắt. Chúng tôi dẫn rằng được chốn an thân, nhưng trong lòng thì thực trăm mối vò tơ, ruột tằm bối rối, ngồi không yên mà đứng cũng không yên. Tôi với nàng Á-đức-nhĩ không yên. Tôi với nàng Á-đức-nhĩ không nói chuyện, có đến một cùng nhau trò chuyện, có đến một tiếng đồng hồ, vì từ khi biệt nhau ở Mỹ-châu, chưa được lúc nào cùng nhau tình tự, niềm thương nỗi nhớ, chuyện cũ tình xưa, ba mặt một lời, nói rồi lại nói. Giá phải lúc khác thì một đôi trai gái, yêu nhau vì nết, trọng nhau vì tài, câu chuyện xiết bao đầm thắm, nhưng lúc này đang trong vòng hoạn nạn, tình thần khốn quyện, cho nên câu chuyện cũng có giảm sắc vài phần, chỉ nghe ở dưới lầu tiếng máy chạy rầm rầm, nghe mà vàng cả đầu như các ốc. Tôi biết chắc từ bảo này mà ra, thì thật là sét đánh lưng trời, cỡ quốc nhân dân tất phải hoảng hồn lên như người chợm phải dây điện vậy. Nhân lại nghĩ đến con mụ to béo đó mà bật buồn cười.

Đêm hôm ấy Ước-hàn chủ-bút cho gọi Cách-tư-thắc cả thảy đến ba lần. Lần nào chủ-bút cũng chỉ hỏi về việc Lãn-Bá-linh trước. Sau rồi lại cho gọi ở Bá-linh. Nhưng đến đây, tôi hãy xin đến tôi. Nhưng đến đây, tôi hãy xin thuật qua cái tình trạng trong phòng trị-sự của Ước-hàn chủ-bút lúc bấy giờ, để độc-giả xem đã: Ước-hàn khi đó đã mặc áo pa-đô-suy, nhưng vẫn ngồi ở bàn giấy, miệng ngậm điếu thuốc-lá đã tắt, chén nước chè để ở đầu bàn cũng đã lạnh ngắt như đồng. Hai viên thư-ký ngồi hai góc bàn, đằng kia thì có một cái máy đánh chữ, một người đánh máy, tiếng kêu tanh tách, trông đánh rất nhanh. Ông chủ-bút thì trên trán mồ-hôi chảy xuống ròng ròng, thấy tôi vào liền gọi đến gần mà hỏi rằng:

— Ông Khắc-lôi-tê! Hiện nay trong nước Anh, chưa ai cho rằng ông còn sống chứ?

Tôi nói:

— Vâng! Từ khi tôi về nước đến giờ, cũng chưa có giáp mặt ai cả.

Chủ-bút lại nói:

— Thế trong nước Anh lại không có lấy một hai người biết ông còn sống hay sao?

Tôi nói:

— Có chăng thì chỉ có ông huynh tôi là Bạch thắc Bảo-tinh mà thôi. Ông-huynh tôi tuy là người trong chính giới, song thực là bạn đồng-chí với chúng tôi. Ấy chính ông-huynh tôi đã vào điện-yết quan Tướng-quốc mà nói về việc ấy đấy.

Chủ-bút nói:

— Thế thì được! Nhưng còn phải hỏi ông cáu này nữa. Cớ-phải ông nói, khi ông ở trong hội Dung-bảo, ông có thấy một người, giống như một viên võ-quan nước Đức phải không? Mà người ấy là ai thế, ông có biết không?

Tôi nói:

— Có, tôi biết. Một hôm tôi đến Câu-lạc-bộ thì vừa hay gặp người ấy cũng đến. Tôi hỏi anh tôi người ấy là ai, thì anh tôi nói đấy là Mỹ-thắc-hân tử-tước, tham-mưu tổng-trưởng bộ Lục-quân ở nước quân Đức.

Chủ-bút lại nói:

Thế thì lại càng hay lắm. Thôi, ông cứ đi nghỉ!

Tôi về phòng chưa được năm phút đồng-hồ, thì chủ bút lại cho gọi đến. Lúc tôi đến thì chủ bút đang viết, thấy tôi liền nói:

— Vừa có người đến nói cái việc tạc-đan nổ ở hàng cà-phê Hưu-tư, thế thì lời ông nói đã có bằng cớ vậy. Và mới đây lại bắt được hai người, một người đàn-ông tên là Hách xứ, còn người đàn-bà thì chính là vợ người ấy.

Tôi nói:

— Hách-xứ chính là đứa mưu-xí ở trong hội ấy. Lúc tạc-đan nổ, mắt tôi trông thấy nó đưa cái va-lít cho người bồi. Còn con vợ nó cũng là tối giảo-hiệt, tối bất lương, chính nó vẫn thường dò hỏi tôi vậy.

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY ✿ BỌC VÀNG
Máy mê-nec, 15 châu-kính
Mặt và kim có chất độ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2000

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Bông pháp Yên-thảo công-ty
HÀN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giáp phố hàng Gai số 83

防海內河
泰金號正
茶名子獅

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tàu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là KIM-THÁI, số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và bên tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điểm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến bản hiệu mua cũng được.

Xin nhắn cho kẻ các hiệu chè: KIM-THÁI hiệu sự-tử; CÔNG-THÁI hiệu kỳ-lân và LÂM-MẬU. Tâm-hỷ, ngũ-phúc, tứ-nguyên.

Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI
Haiphong, phố Khách, số 140
Hanoi, phố hàng Ngang, số 3
2101

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Một cái nạn máy-móc. — Sáng hôm nay, hồi 2 giờ, người thợ máy Nguyễn-hữu-Loa, làm tại nhà máy Nguyễn-văn-Của, ở phố Khâm-thiên, bị máy kẹp chết. Xác người bị nạn đã cho mang vào nhà xác. Sở Cẩm còn đương xét về việc ấy.

Cái nạn ô-tô. — Ngày thứ hai vừa rồi quan chánh sở Bưu-điện Lavallée đi ô-tô lên Tuyên-quang, khi ô-tô còn cách tỉnh lị độ non hai ki-lomètres thì xe rẽ mặt một con trâu đi ngang đường. Người *chauffeur* liền tránh sang bên tay trái, nhưng không kịp, thành ra đụng phải con trâu một cái mạnh lắm. Cái xe đổ lộn nhào, M. Lavallée và người *chauffeur* cùng bị xe đè lên, nhưng may chỉ bị thương xoàng thôi và ra được cả.

Quan *docteur* Dartiguenave ở tỉnh Tuyên-quang liền đến bước thuốc, rồi những người bị thương lại về ngay Hanoi.

Bị kiện về công nợ. — Đỗ-văn-Co, nhà ở số 177 phố Sông-tô-lịch, và Phạm-xuân-Thước, hội họa, nhà ở số 59 phố Citadelle bị kiện về việc nợ, nên đã bị bắt để giam xét.

Trộm. Lê-văn Qui, bị kiện về việc lấy trộm quần áo của Đinh-văn-Tinh, số 44 phố Phù-khiển, và Đặng-thị-Uyên bị kiện về việc lấy trộm quần áo của Ng-thị-Đ nh, nên đều đã bị bắt để giam xét.

MUỐN BÁN

Một cái xe ô-tô hiệu « *Chandler* » 6 xếp-dip (sylindres) 24 mã-lực, 7 chỗ ngồi, còn mới.

Giá cực rẻ
Hỏi tại : số 5*, phố Phúc-kiến Hanoi.
3808

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Nạn ô-tô. — Chiều ngày thứ tư, vào hồi 17 giờ chiếc ô-tô số T 256 của Société des Transports automobiles, do tên sốp-phơ Bùi-sĩ-Nhung cầm lái ở Đồ-sơn về đến phố Amiral Courbet thì đè phải một đứa trẻ con Khách đi xe đạp tên là Yuue-seng-Thong, 13 tuổi, nhà ở dưới ng Chavassieux. Cái xe đ p bị gãy nhừ, còn đứa trẻ con Khách ngã nằm x ng xoài dưới gầm ô-tô thì ai cũng tưởng nó chết, sau kêu ra mới biết nó chỉ phải vài vết thương không lấy gì làm nặng lắm.

Sóc đĩa. — Sang ngày hôm nay, thấy một thầy phú lít đ eu một xấu dại có củ cải bạt, cải đĩa, cà chiếc, lếch thếch lên sở cảnh-sát. Chẳng nói chắc ai cũng b ết đó là một bọn con bạc danh sóc đĩa bị bắt. Nhưng tiếc rằng bọn phải bắt nay toàn thị là những chàng hủi tóc cút cụt cả, nên hàng phố không ai chú mục tới. Gi các bọn gẫy đóm, áo đoạn hay cờ cờn cờ-vạt trừ d anh nào đó mà đi diễn thế, lại kèm thêm món đồ chơi nữa, thì tưởng cũng khá vui đấy nhỉ. Chắc bà con ta cũng có phen được mục-kích thôi.

Một sáu ăn cắp. Bọn Nguyễn-t ị-Em 25 tuổi, Ng-v-Đang, 17 tuổi, Ng-thị-Muốn tức Nuôi, 30 tuổi, Ng-v Ấp, 40 tuổi và Phạm-v Ảo 22 tuổi, đồng tình với nhau ăn cắp hai mươi thùng dầu hỏa giá đáng 7 đồng của nhà Standard Oil đã phải bắt đưa ra tòa làm án.

Những thùng dầu mất cắp đã tìm thấy được cả và đã giao giả cho người mất.

Giải ra tòa. Tên Ng-văn-Ngoan tức Bùng, ăn cắp gỗ tà-vẹt làm đường xe của sở xi-măng đã phải giải ra tòa kết án.

Bị chó cắn. Tám giờ tối hôm kia, cậu Ng.-văn-Dần, 13 tuổi, nhà ở ngõ 53 đường Amiral de Beaumont đi qua cửa hàng bán đăng ten của cô Phạm-Liên bị một con chó ở trong nhà chạy sổ ra cắn hai miếng vào đùi và bắp chân phải. Con chó cắn của cô Phạm Liên đã nhải bắt đưa vào sở Thú-y xét nghiệm.

Chủng đậu. Ngày 12 Mars 1924 ở vùng Ha-lý, địa-phận sở xi-măng có 1474 người lại chủng đậu.

Bảy lần cản án. Tên Đỗ-văn-Nghĩa tức Mỹ, hay Năm-con cũng là hắn, đã cản án bảy lần, nay lại bị bắt giải ra tòa về tội đu đăng.

Tin vặt. — Hoàng-thị-Tâm, 45 tuổi, bán hàng tạp-hóa ở phố Amiral Courbet số nhà 4 có đơn trình rằng tên Tổng-Miện lấy trộm 17 đồng và đồ vật đáng giá 4 đồng, rồi trốn mất.

Ng-thị-Ba, 29 tuổi, bán thịt ở phố Metz, có đơn trình tên Cai Giai lấy trộm quần áo và đồ nữ-trang đáng giá 57 đồng ở hàn rồi lẻn đi đâu mất.

HÀ-ĐÔNG

Hội làng Mọc. — Ngày mai 11 tháng Hai ta, kể năng rào thì năm làng Phùng-khoang, Giáp-nhất, Chính làng Phùng-khoang, Giáp-nhất, Chính-kinh, Cự-lộc, đều rước lại làng Quan-nhân buổi sáng, đến trưa thì tế Hội-đồng, xong rồi ở đâu sẽ lại rước về đấy, chứ không phải ở lại đến 13 mới rước về như lời đồn trước.

L. Đ. Q.

BẮC-GIANG

Vào đám. Đã ngót mười năm nay, làng Bố-hạ không vào đám bao giờ. Bẽ nay, quan viên hàng xã đã bàn mở hội trong ba ngày là ngày 14, 15 và 16 tháng hai ta này. Trẻ già giai gái trong làng xã ngoe ngoẩy được tin mừng ấy thì nào nức vui lòng mà đi sắm quần áo áo kia để đến hôm hội này mặc. Chắc rằng hội làng Bố-hạ này có phần vui vẻ lắm, vì làng Bố hạ là một làng có tiếng trong tỉnh Bắc-giang này.

Chó dại. — Về vùng Yên-thế có sảy ra chứng chó dại. Hôm 10 tây vừa rồi, viên Phủ đoàn có đem tuần xã và tráng đi bắt chó ở vùng Bố-hạ này. Quan phủ sở tại có sức về cho dân xã đây không được thả chó rông ra đường.

Vậy nhà ai có nuôi chó thì nên nhớ lấy mà dụng thả chó rông ra đường, kẻo rồi bị phạt lại kêu oan, chẳng ai thương thế, khéo không thì chó mình đang lành lại hóa ra dại thì khốn.

Giữ cho kỹ. Ở Hà-thành và các nơi có sinh ra chứng dậu mùa. Vậy ở đây nên nhắn ba con phải giữ cho kỹ, đừng để bệnh ấy lẻ gần ấy xâm phạm đến cùng ta. Muốn giữ cho kỹ, ai chưa chủng dậu thì nên mau ra phủ mà chủng đi thì trong mình không lo sợ gì đến bệnh ấy nữa.

Ai-văn lại cảo

CAO-BẰNG

Hội Thể-dục. — Hôm chủ-nhật 9 mars mới đây hội Cao bằng thể-dục có mở một hội thể-thao rất là vui vẻ để mừng đệ tam chu niên của bản-hội.

Hội mở tại khu đất trước trường học Pháp-Việt; cờ treo tại xen lẫn cờ vẫy bay phấp phới, người chen chân lũ lượt kéo đến xem hội đông không biết bao nhiêu mà kể, quang-cảnh trong tỉnh, nực xe như nước, áo quần như nêm, chẳng khác gì một ngày hội lớn vậy.

Đúng ba giờ pháo nổ dứt tràng, trống đánh ba hồi, ấy là hội khai-diễn.

Trông sang dãy ghế đặt trước trường học đã thấy đủ cả quý quan và các quý phụ-nhân trong hàng tỉnh đến dự hội. Quan Thiếu-tá chủ tỉnh và quan Tuần Nguyễn vì chút nhiệt-thành khuyến-khích thể dục nên hai ngài đã sẵn lòng ra đứng chủ tọa cho hội, thật là hân hạnh cho hội vô cùng. Chương-trình hội bắt đầu là đá bóng thi; tiếng còi vừa thổi, trong trường đua bóng nào là ông phán, ông giáo, ông thông, ông ký, cậu học sinh, trút bỏ áo thuớt tha nhunhược, vận bộ áo thể-dục gọn gàng vào chạy nhảy đá bóng đi bắt bóng lại, trông rất là bùng dũng, tưởng chừng như bao nhiêu thiếu - niên bước nhà nếu đều thế cả thì lo gì nòi giống mình phải còm yếu nữa. Hai ban, ban được, ban thua, lúc thế thủ, lúc thế công, ganh đua mãi đến bốn giờ kém một khắc thì nghỉ.

Hết cuộc đá bóng đến 80 cậu học-sinh nhỏ có ông cai Tây cầm hiệu, diễn ra tại trường tập, vận động đều theo phương pháp nhà binh. Các cậu vận toàn áo trắng cộc, cử-động mạnh mẽ lắm, khỏe, khi chạy, khi nhảy, khi cử-động chân tay mình mẩy xem ra đúng mực lắm. Các cậu được nhiều lần các khán quan vỗ tay khen lắm. Trẻ con ta, thường ít biết thể-thao, nay theo học các trường Pháp-Việt được tập tành như vậy, thật là bổ-ích thập phần, rồi ra trường thành lo gì sức vóc không khỏe mạnh, đáng mừng lắm ! mừng lắm ! !.

Bốn giờ đúng thì bắt đầu thi **xe đạp**, dự thi có 8 người, thi tám vòng quanh phố dài ước 8 kilomètres. Có ba giải. Giải nhất thì M. Tui được, giải nhì M. Bôi được, giải ba M. Luyến ở công-ty vận-tải Mao-cảnh được. Người xem khắp các phố đông không biết chừng nào, tưởng chừng cũng vui bằng cuộc thi Hanoi. Nam-định hoặc Hanoi Haiphong hay Sơn-tây vậy.

Bốn giờ rưỡi thì vật. Trò chơi này mới thật là cái trò đặc-biệt của bản quốc, nghe đến tiếng trống vật từng từng, trông đến mấy ông đô vật, khác nào như mình đứng ở sân đình làng vậy. Vui thật, vui một cách bản-xứ lại càng vui lắm. Nghề chơi vật của ta, dua sức, đua tài, ly thú lắm đấy chứ.

Năm giờ hết thi vật xong lại đá bóng, phần nhi mãi đến 6 giờ kém một khắc mới tan, pháo nổ tràng dài, các quan giải tán.

Buổi tối trong sân nhà ông chánh chủ hội đèn thắp sáng choang, pháo nổ liên thanh, ấy là hội-viên dự tiệc, chén chú chén anh, chén tới chén bác, tình say, say tình tiếng chúc lẫn tiếng mừng mãi khuya mới tan.

Về vang thay hai chữ Thể-dục ! Mong rằng quốc-dân đem lòng sùng bái, thì lo gì nòi giống Việt-Nam này sau đây chẳng được cường tráng.

Hội Thể dục Cao-bằng thế cũng mừng lòng đã góp một đôi phần trong việc khuyến-khích thể-thao vậy.

Danh tiếng hộ lừng lẫy, mục-đích hội ngày một bành trướng, năm nay mở hội, năm sau mở hội, năm sau nữa mở hội..... mong rằ g hội còn đứng vững mãi với Tam giang Tứ-trụ.

Chúc cho hội tràng cửu.

C. B. T. D. hội lại cảo.

THÁI-BÌNH

Khánh thành nhà hội-quán hội Tập-thiện. Ngày chủ nhật 16 mars này hội Tập thiện sẽ khánh thành nhà hội-quán (1bis Paul Bert). Ngày hôm ấy hồi 15 giờ hội có đặt tiệc trà ở nhà hội-quán để mời quan khách đến dự lễ.

Một điều ước. — Hội thể dục đã thành lập, các hội-viên, cứ thứ năm, chủ-nhật, đưa nhau ra bãi cát gần bến Mỹ-đại, cách huyện độ hơn một kilomètre, để đá bóng, người kéo đến xem rất đông, vì các nơi thôn quê ít nơi lập thành được hội đá bong như vậy. Ở nơi thôn gã mà lập thành được hội, giảng giải được cho người

(Xem trang thứ tư).

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo lịnh tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình la, lám trẻ-con cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm !

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời chân phê rằng :

Chiếu nạp đơn dâng phẩm của MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc phê thì gửi cho qui đơn phẩm chế-tạng để là thành-giả.

Khâm thử.

內閣奉 旨 欽此

欽賜 以嘉有後 此三月 初七 日內閣奉 旨 欽此

欽賜 以嘉有後 此三月 初七 日內閣奉 旨 欽此

欽賜 以嘉有後 此三月 初七 日內閣奉 旨 欽此

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

CỨU MỸ ĐOẠT PHU

Cứ tối thứ bảy mới diễn, trò diễn làm 6 tối mỗi tối đ ến hai hồi. Lễ ra thứ bảy này là 4 tuần rồi vì có sự ngăn trở phải hoãn, vậy tối thứ bảy 15 tháng ba tây này mới diễn tiếp thứ ba tiếp theo 4 hồi trước.

Tích bát cô 9 vai đào chính và mấy vai phụ . . . các quikhách đã xem 4 hồi trước tt ông cũng đã biết qua cái hay trong truyện, vậy muốn cho rõ rằng đầu đuôi câu truyện xin các ngài chớ nên bỏ sót những hồi tiếp theo.

Tích thứ ba hồi thứ 5 thứ 6 có mấy câu rằng :

Giết người thế cũng nên khen.
Nào ai tỏ mặt biết tên Cát-Tùng.
Khuôn thiêng đã định đã đúc anh hùng.
Rõ ràng tiết nghĩa thủy chung một nhà.

Tối thứ sáu 14 mars 1924
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
LƯU-BÌNH DƯƠNG-LỄ
Diễn tự chỗ Lưu-Bình gặp Châu-Long ở quán Nghênh dương.
(Toàn hát chèo)
Tích thứ hai
KIM-NGỘT-TRUẬT NHẤT GIẢ BỊ TAM THƯƠNG
(Trẻ-con diễn tuồng)

Tối thứ bảy 15 mars 1924
CỨU MỸ ĐOẠT PHU
Tích thứ ba hồi thứ 5 thứ 6
(Tiếp theo 4 hồi trước)

số 8 :

BÌNH SƠN LĂNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhà ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hồn-hào xắc-láo thì được phép đánh-đ-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nàng *Lãnh-giáng-tuyết* mới thuật chuyện cho nàng *Sơn-đại* biết rằng vừa rồi gặp đứa tiểu đồng lên ra đi tìm thầy gà, mà mình đã làm giúp cho mấy bài thơ đó. Sự-thể đầu-đuôi, lại kể lại một lượt.

Nàng *Sơn-đại* vỗ tay cả cười mà rằng :

— A ! Thế ra chị tả gà cho hắn. Em cứ tưởng ở đâu lại nảy ra một tay tài-tử nữa.

Trương-di đứng ở dưới lầu, nghe thấy trên lầu cười nói vang tai, tưởng là *Sơn* tiểu-thư đã xem thơ mà thích chí, mới nghĩ thầm rằng : chi bằng ta nhân lúc nàng đang vui-vẻ này, trèo lên lầu mà bỡn-cợt, há chẳng thú lắm ru ! Hoặc-giả duyên trời dun dủi, hai lòng cùng ưa, cũng là sự may ; vì-chăng nàng không bằng lòng, thì ta lấy là một vị công-tử con quan thượng-thư. Vả thân-phụ nàng công-nhiên sai người đưa ta đến đây, nàng chẳng làm gì ta rồi. Ngày nay ta bỏ lỡ dịp này, mai sau có nỡ người đến nói, lại tốn phí chưa biết bao nhiêu công-phu, mà cách gã ngừa ngoài giấy, sao bằng trực-tiếp là hơn vậy.

Trương-di nghĩ vậy, mới không quản hay dở, cứ cả gan bạo bước lên trên lầu.

HỒI THỨ XVIII

Lại nói chuyện *Trương-di* đứng ở dưới *Ngọc-xích lâu*, nghe thấy trên lầu cười nói, tưởng là *Sơn* tiểu-thư thích-chí về bài thơ của mình, mới cả gan đánh bạo bước lên trên lầu.

Bấy giờ các nữ tỳ thấy nàng *Sơn-đại* và nàng *Lãnh-giáng-tuyết* đang cười ngặt - nghẽo vì bài thơ của *Trương di*, đều đứng xúm quanh để xem, cho nên cửa lầu không ai coi giữ. *Trương-di* thừa cơ bước thẳng lên trên lầu. Nàng *Sơn-đại* ngẩng đầu trông thấy, nổi giận mà rằng :

— Người nào thế kia ? mà dám tự-tiện lên lầu,

Bấy giờ *Trương di* đã bước đến trước mặt chắp tay và chào nàng *Sơn-đại* mà thưa rằng :

Mấy lời quê kệch của *Trương-di* này được tiểu-thư thưởng-giám, cho nên phải lên đây để bái tạ.

Các nữ tỳ trông thấy *Trương di* đường-đột lên trước mặt nàng *Sơn-đại* đều hoảng hốt kinh sợ, kẻ lôi người kéo mà nhao nhao lên rằng :

— Chết nỗi ! công-tử to gan thật ! Đây là chỗ nào mà dám tiến lên.

Trương-di nói :

— Nào phải ta vô cớ mà tiến lên đâu ! số là tướng-công sai người đưa ta đến đây vậy.

Nàng *Sơn-đại* nói :

— Chớ nói càn ! Tướng-công sai người đưa nhà ngươi đến đưới lầu để ngồi làm văn thơ, có sao nhà-ngươi dám tự tiện bước lên trên lầu.

Nói xong, liền lấy tay trỏ cái biểu hoành có ngụ-thư treo ở trước mặt mà bảo rằng :

— Con lừa kia, hãy mở to mắt ra mà nhìn xem chữ ai viết đó. Các thân công-hầu khanh-tướng trông bậc công-hầu khanh-tướng trông thấy lại còn phải sụp lạy, huống-chi nhà-ngươi còn là một đứa bạch-đinh, cớ sao lại dám tiết-mạn thánh-thượng mà không sụp lạy ?

Trương-di luống cuống ngẩng đầu trông lên, thấy khoảng trên giữa lầu có treo một cái biểu hoành, ngự đề 4 chữ « *Hoàng-văn-tài-nữ* », lại có dấu ngự bảo đóng. *Trương-di* bết là ngự bút của hoàng đế, mới giật mình kinh sợ, vén áo quỳ xuống.

Nàng *Sơn-đại* nói :

Ta thấy dấu là một đứa nữ tử, nhưng thiên-tử đã ngự phê cho cái danh tài-nữ, và ban cho một cái Ngọc-xích để xét nhân-tài. Tiên tử lại sợ ta bé-nhỏ yếu-đuối, bị người bỗng lảo, có ban cho một cái roi kim-như-ý, để hoặc kẻ nào dám cưỡng-cầu hôn-nhân, hay dùng lời riều-cợt thì tha-hồ đánh chết. Bởi vậy ta tiếp-kiến ai, cũng không phải e lệ. Các bậc tấn-thân đại thần, quốc thích hoàng-thân và công-tử hoàng-tôn, xưa nay đến xin vấn xin thơ rất nhiều, chưa thấy một người nào dám tự-tiện lên lầu, buông lời riều-cợt cả. Nhà-ngươi chẳng qua là một con nhà hàn-khôn, sao dám tiết mạn thánh-thượng và coi thường ta. Dễ thường tưởng cái roi kim-như-ý của ta không thiêng hay sao !

Nói xong, liền gọi nữ tỳ lấy cái roi kim-như ý cầm ở trên tay, đứng dậy mà bảo rằng :

— *Trương-di* dám cả gan rẻ-cợt một kẻ tài-nữ của thánh-thượng đã ngự-phê, nay xin phụng chỉ đánh chết.

Nàng nói dứt lời thì giơ cái roi kim-như-ý mà toan đánh vào đầu *Trương-di*. *Trương-di* phách lạc hồn xiêu, toan gỡ mình chạy, lại bị bọn nữ-tỳ bắt lại, bắt đè-đẹ phải dùng cái đầu chày-mấy vừa lạy vừa kêu rằng :

— X n tiểu-thư hãy tha thứ cho một phen ! *Trương-di* này ở miền nam nở đến, thật không được biết, xin tiểu-thư hãy tha thứ cho !

Nàng *Sơn-đại* khi nào chịu thôi, cứ hầm-hầm nổi giận, định cầm cái roi kim-như-ý mà đánh cho kỳ chết. Nàng *Lãnh-giáng-tuyết* đứng bên, hết sức đứng lời khuyên can nhưng nàng *Sơn-đại* nhất q yết không nghe.

May có tên tiểu-đồng theo hầu *Trương-di* nghe thấy trên lầu rầm-rĩ. *Trương-di* nghe thấy trên lầu *Sơn-hiển-nhân* rằng :

Công-tử tôi trót đại bước lên trên lầu, tiểu-thư nổi giận định đánh chết, xin tướng-công nể mặt quan thượng-thư tôi mà mau mau cứu cho thì công-tử tôi được đội ơn vô-cùng.

Sơn-hiển-nhân nghe báo, liền nói :

— Ta đã dặn chàng phải cẩn-t ận, có sao chàng lại không nghe. Tiểu-thư tính nóng như lửa, nếu đánh đập chàng thì thể diện lại nhà còn ra thể nào.

Nói xong, tức k ắc bảo mấy tên người nhà mau mau chạy vào bảo nàng *Sơn-đại* rằng :

— Tướng-công truyền lệnh phải tức khắc thu *Trương* công-tử.

Nàng *Sơn-đại* đang giận tay ác-độc, định đánh chết *Trương-di*. nàng *Lãnh-giáng-tuyết* khuyên can không được, bỗng thấy mấy tên người nhà hoảng-hốt chạy vào báo rằng :

Tướng-công truyền lệnh phải tha *Trương* công-tử.

Bấy giờ nàng *Sơn đại* mới dừng tay lại mà rằng :

— Đ sức sinh ngông-cuồng kia, để nó còn có ích chi, mà thân-phụ tôi lại còn truyền tha.

Nàng *Lãnh giáng-tuyết* nói :

Lão gia ta chắc cũng không phải vì nầu, chỉ vì nể mặt quan Lại-bộ thượng-thư là bạn đồng-liêu trong triều mà thôi.

Bấy giờ *Trương di* đã khiếp sợ quá, nằm phục ở dưới đất, trước còn kêu van, về sau thì chẳng nói câu gì nữa, chỉ một mực cúi đầu lạy. Nàng *Sơn-đại* trông thấy cũng bật nực cười, rồi nói :

Thân-phụ tôi truyền tha thì khi nào tôi dám chẳng vâng lời, nhưng cũng là may cho đ sức-sinh này vậy.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nhà quê biết cái ích lợi thể-dục, mới sum họp đủ mặt ở nơi đền thần định thánh.

Tế tự có người, cầu thần khấn thánh có kẻ, còn kỳ dư là bàng xăng nhận nhịp ở chỗ xôi thịt, ở nhờ dãi cỗ, đua nhau trong việc ẩm thực, say sưa lu lối ồn ào. Không thấy được chút chi là dấu kính sùng trọng kính.

Tưởng cái tục lệ ấy cũng nên cải lương chỉnh đốn cho có trật tự, cho có lễ nghi thì mới xứng đáng vậy.

Mùa bụi bặm. Ở thành phố này đường sá còn hẹp hòi, phố xá ở giao diện hai bên đường. Mà đường thì bụi bặm quá sức, khi có một chiếc xe hơi chạy qua, thì từ đầu phố đến cuối phố thấy mù mịt cả, bao nhiêu bụi bặm đều bốc lên nghi ngút, bay vào các nhà hai bên đường. Người ở thành phố cả ngày chỉ hô hấp những bụi bặm ấy; thật là mất cả vệ-sinh.

Người trong thành ao ước trông mong quan trên lưu tâm đến, mà định điều lệ rưới nước dọc đường, để khỏi bề tuiệt mất cái vệ-sinh chung vậy.

Bệnh ghịp. Độ này có nhiều chỗ mắc chứng bệnh ghịp, người mắc phải bệnh ấy cũng nhiều, mà sự chết thì nghe cũng lạ, không phải như mấy năm trên.

Có lẽ bây giờ người ta đã rõ chứng bệnh ấy, không còn lầm nhận là chứng thương-hàn, nên không vội uống thuốc hãy-bạ nữa.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán coi giấy quản báo, chứa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai tiền (0$02); **không tem cũng được, để chữ tiền giấy quản khác.**

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đã nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Bịnh ban-bạch, kém sức, yếu đuối, đều là những bịnh người ta thường hay mắc phải, vì ăn uống không đủ chất bổ dưỡng, hay bị những bịnh ấy, mỗi ngày uống hai viên thuốc **Dragées Rabuteau** (hiệu đầu nai). Thuốc này chữa bổ rất công hiệu, bổ máu, bổ thần kinh, bổ gân cốt, bổ khí huyết, khiến cho da dẻ hồng hào, sức khỏe mạnh mẽ, ăn ngon ngủ kỹ, tinh thần sảng khoái, không bịnh tật gì nữa.

Thuốc này ăn cho rất khuyết bịnh phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đã bị ốm sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì chóng lắm, bổ hơi cả mọi đường hay sức khoẻ.

Các ông các bà nên đề phòng thuốc này là một thứ thuốc rất tốt đã chữa khỏi cho hàng trăm nghìn người vậy.

Ở các hãng thuốc tây lớn đều có bán cả.

2066

« MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

hoàn tán, hoàn viên

Tại sao có nhiều thuốc đặc Pháp toàn dùng một thứ thuốc này.

Gửi bán tại tất cả các nhà bào-chế

Nhà chế thuốc LACROIX, 35-37, Rue Phillippe de Girard — PARIS

Nhà Bán-đồ « TAM-TÀM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

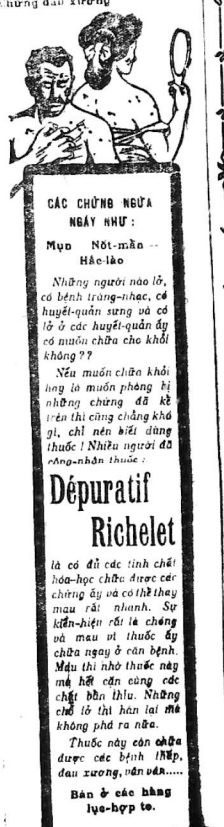
Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí** để trị các chứng bệnh như : **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$28** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ **hoa-hồng**.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Lở
bệnh tràng-nhạc
Chứng đau xương

CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY NHƯ :

Mụn Nốt-mẫn — Hắc-lào

Những người nào lở, có bệnh tràng-nhạc, có huyết-quản sưng và có lở ở các huyết-quản ấy có muốn chữa cho khỏi không??

Nếu muốn chữa khỏi hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc! Nhiều người đã công-nhận thuốc :

Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay màu rất nhanh. Sự kiến-hiệu rất là chóng và mau vì thuốc ấy chữa ngay ở căn bệnh. Mậu thì nhờ thuốc này mà hết cặn cùng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hàn lại mà không phá ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, vân vân.....

Bán ở các hãng lục-hợp to.

yếu đuối vàng vọt

GÂY MÔN

Thuốc SIROP de **DESCHIENS** có huyết bổ

Xem nhãn trong mỗi chai. Ấy là một vị thuốc của nhà bào-chế DESCHIENS ở Paris. Thuốc này hiệu hạng nhất, bổ máu và làm cho thêm da dẻ hồng hào.

Trên nhãn có chữ ký của DESCHIENS, 3 đường Paul-Bert, Paris đều đúng cả.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Chai đựng nước rộng miệng, hiệu « ICY HOT », vỏ sơn vec-ni, miệng mạ kền, đựng được một lít nước.

Mỗi chai giá : 100 fr. 00

TÉLÉPHONE N° 126 — TÉL. MAGASINRIS

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酬補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bao-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每時午吞啦每吞啦沒嘴禮收喫剛

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

SÀ-PHÒNG DẦU THƠM XOA TÓC, NƯỚC HOA THƠM, SÁP MỠ

SBA

Pachod Frères & Cie LYON

2058

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bánh

Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2098

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tầy ngồi : 30$00

Hạng nhì ta hay đi : 20$00

Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI RẢN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê cần đánh giấy thép trước 2 ngày. Nếu đi ngay kẻo mua đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek rồi kịp tàu thủy lên Vientiane.»

Ở Thakhek về. — Thứ sáng thứ bảy chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Một người đàn-bà An-nam có tài làm quỉ thuật. Một người đàn bà Nam kỳ (Nam-giang) nguyên là người Hới lai, cha Annam, mẹ Hới, người cũng thắng trèo vui vẻ tử tế, năm nay đã hơn ba mươi tuổi, tên là cô Cúm. Bấy lâu đã làm nghề qui thuật cũng nơi cũng được khá lắm, hiện nay đi làm ở các nơi nhà quê tỉnh Thừa-thiên.

Cô ta có nghề thuật ra cóc, nhái, rắn, rết, hành trái cỏ bán rượu chè trầu thuốc chim cá và hoa quả cây cối vân vân. Lại làm thêm được một vài cái tài vật nữa như là giấy lên tấm vân rồi biến phép cho mất đi hiện ra nhiều tiền. Những việc kể lôi này hễ là ưng thuật ra thử gì thì phải nói trước cho cô ta biết. Đến khi thuật vì đã muốn thuật ra một mâm cỗ thì sắp đủ bát đĩa ra một mâm rồi cô ta xé giấy mà bỏ vào các bát đĩa ấy thì dụ thịt hầm nem chả thịt phay rau sống thì cũng xé từng mảnh giấy tương tự như các thứ ấy. Xong thì lấy một cái mền mà đậy lại rồi làm phép thư phù một chập thì dở mền ra, tức thì những mảnh giấy kia đi đâu mất cả, mà thấy một mâm nào cỗ bàn thịt bánh trái cá tôm toàn vật thiệt, ăn uống được cả. Thuật ra: tôm cá tôm của thì thuật vào trong cái phẩn thủy, còn cây cối hoa quả thì thuật trồng vào trong chậu, tùy cách thức cũng như nhau cả, mà cái gì thuật cũng được cả, chỉ trừ ra vật gì nặng nề nặng lắm thì không thuật được.

Khỏ về tật bệnh. Mới đây ở gần Thừa lưu có một người đàn-bà chết dưới khi nào không ai biết, mãi đến hai ba ngày mới nổi lên. Xét ra thì người đàn bà này nhân có chứng phong hại, cho nên khi xuống đò là chỗ bến nước vắng người rải sa chân không gặp người cứu, vả trong mình lại có tật bệnh, sức tự cứu ấy thân không nổi, nên phải chết.

Người đàn bà này có hai mươi đứa con gái còn dại, mà nhà thì rất nghèo, trong mình lại bị tật bệnh, nay chết bỏ lại đứa con gái ấy vô sở ỷ, thảm thương thay!

Ước gì trong làng nào cũng trích ra một số lúa hoặc tiền làm cái chủ nghĩa « Nghĩa-thương » để mà cứu giúp cho những kẻ gặp cảnh khốn cùng này thì hay biết dường nào!

Heo rừng — Mùa này là mùa khoai sắn, các miền sơn cước, rẫy nào cũng là khoai sắn xanh om gặp được tiết xuân này cũng hòa thuận, cho nên lại thêm khá lắm. Nhưng đến đến lại thì heo rừng ra phá lắm, mà heo chẳng phải một vài con mà thôi, có khi nó kéo ra đến vài chục con cả mẹ con đực cái, mà trong một đêm có vô số là nơi bị heo phá. Hễ người giữ rẫy mà ngủ quên đi độ một vài giờ thì hại to với nó. Ước gì các nhà có súng nhân dịp xuân thiên này cũng nên vui chân mà đến các nơi ấy thì một là trừ hại được cho dân mà hai nữa là kiếm được một vài con heo rừng đánh chén cũng là thích miệng.

Những bọn dân ngụ cư các miền ấy, hàu nay công việc đã nhọc nhằn mà đến đêm lại ngủ không yên giấc. Phải canh, phải bỏ ngủ mà canh rẫy. Trong khi đêm khuya ta trở mình thức dậy nghe những công mõ giọng là hò xa xa trong hóc núi mà ta cũng xót xa cho họ vậy.

BÌNH-ĐỊNH

Mùa hát xướng cầu kỳ. Độ rày sắp lên thường nghe tiếng chinh cổ, chầu chiến linh đình; các nơi đình miếu tự quan, là những vắng vẻ cả năm, đến lúc rày mới khai môn, trỗ ngõ; các chức dịch dân sự mới sum họp đủ mặt ở nơi đền thần định thánh.

Tế tự có người, cầu thần khấn thánh có kẻ, còn kỳ dư là bàng xăng nhận nhịp ở chỗ xôi thịt, ở nhờ dãi cỗ, đua nhau trong việc ẩm thực, say sưa lu lối ồn ào. Không thấy được chút chi là dấu kính sùng trọng kính.

Tưởng cái tục lệ ấy cũng nên cải lương chỉnh đốn cho có trật tự, cho có lễ nghi thì mới xứng đáng vậy.

Mùa bụi bặm. Ở thành phố này đường sá còn hẹp hòi, phố xá ở giao diện hai bên đường. Mà đường thì bụi bặm quá sức, khi có một chiếc xe hơi chạy qua, thì từ đầu phố đến cuối phố thấy mù mịt cả, bao nhiêu bụi bặm đều bốc lên nghi ngút, bay vào các nhà hai bên đường. Người ở thành phố cả ngày chỉ hô hấp những bụi bặm ấy; thật là mất cả vệ-sinh.

Người trong thành ao ước trông mong quan trên lưu tâm đến, mà định điều lệ rưới nước dọc đường, để khỏi bề tuiệt mất cái vệ-sinh chung vậy.

Bệnh ghịp. Độ này có nhiều chỗ mắc chứng bệnh ghịp, người mắc phải bệnh ấy cũng nhiều, mà sự chết thì nghe cũng lạ, không phải như mấy năm trên.

Có lẽ bây giờ người ta đã rõ chứng bệnh ấy, không còn lầm nhận là chứng thương-hàn, nên không vội uống thuốc hãy-bạ nữa.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán coi giấy quản báo, chứa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai tiền (0$02); **không tem cũng được, để chữ tiền giấy quản khác.**

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đã nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.